

OBSAH

PŘEDMLUVA	5
ÚVOD	13
Fenomén jménem Vatikán	13
Idea vatikánského státu	15
Náboženství a politika	16
Náboženský zdroj papežova politického vlivu a politický nástroj papežova náboženského poslání	19
Současný Vatikán, jeho vztah ke světu a k českým zemím	23
Poznámky	24
NÁBOŽENSKÝ ZDROJ PAPEŽOVA POLITICKÉHO VLVU	25
Papežství jako zvláštní případ spojení náboženských a politických funkcí	25
Dvojí funkce římského papeže	27
Náboženský význam papežova postavení v katolické církvi...	27
...a mimo ní	28
Konfesionální rozdělení křesťanů	28
Postoj nekatolických křesťanů k instituci papežství	29
Role instituce papežství ve snahách o překonání konfesionálního rozdělení křesťanů	31
Význam obnovy jednoty pro katolickou církev	34
Vztahy mezi katolicismem a ortodoxií	35
Vztahy mezi katolicismem a protestantismem	38
Podstata sporu o papežovo místo v církvi	38
Trojí oblast papežových pravomocí	39
Papež jako nástupce svatého Petra	40

Rovnost a nerovnost mezi křesťany	42
Teologická podstata otázky charakteru církevních institucí	42
Táž otázka ve světle historie církevních institucí	43
Význam vývoje církevních institucí	45
Souvislost mezi teologickým a historickým zdůvodněním papežova primátu	46
Nové aspekty papežského primátu v „konstantinské“ epoše křesťanství . . .	49
Od primátu k neomylnosti	52
Papež jako rozhodčí ve sporech mezi křesťany	54
Papežové a ekumenické koncily	56
Koncil neomylnosti	62
Druhý vatikánský koncil doplňuje dílo prvního	66
Papež a „ostatní“ křesťané	68
Papež a katolíci	71
Závěr	74
Poznámky	75

POLITICKÝ NÁSTROJ PAPEŽOVA NÁBOŽENSKÉHO POSLÁNÍ 81

Vznik církevního státu	81
Duchovní hodnostáři a jejich vztah ke „světské“ politice:	85
<i>a) Vývoj na západě</i>	85
<i>b) Vývoj na východě a srovnání jeho výsledků s vývojem na západě</i>	87
„Prehistorie“ církevního státu	88
<i>a) Papež jako hlava „nelegální“ společnosti (před r. 313)</i>	89
<i>EXKURS I: KONTINUITA TRADIC PAPEŽSTVÍ</i>	93
<i>EXKURS II: „HISTORICKÁ PAMĚŤ“ INSTITUCE PAPEŽSTVÍ</i>	99
<i>b) Papež jako významný duchovní hodnostář římské říše (313–476)</i>	103
<i>c) Papež ve stoletích, kdy byl i nebyl poddaným byzantského císaře (476–756)</i>	116
<i>d) Závěr</i>	125
Papežství a obnovené západní císařství (756–885)	127
<i>EXKURS III.: POMĚR INSTITUCE PAPEŽSTVÍ K JEJÍM SPOJENCŮM</i>	132
<i>EXKURS IV.: VÝZNAM CYRILOMETODĚJSKÉ MISE PRO ČESKÝ NÁROD</i>	138
Temné století historie papežství a církevního státu (885–996)	142

Obtížná cesta k prosazení reformem, jež založily slávu středověkého papežství (996–1124)	145
<i>EXKURS V.: SVATÝ VOJTĚCH A IDEA JEDNOTNÉ EVROPY</i>	148
<i>EXKURS VI.: ROZCHOD ZÁPADNÍ A VÝCHODNÍ CÍRKVE</i>	155
<i>EXKURS VII.: PAPEŽSTVÍ A SVOBODA CÍRKVE I SVOBODA VŮBEC</i>	164
Upevnění moci a zdokonalení organizace římského stolce (1124–1198)	166
Papežství na vrcholu své slávy a moci (1198–1305)	171
<i>EXKURS VIII.: OMLUVY SOUČASNÉHO PAPEŽE ZA „HISTORICKÉ VINY CÍRKVE“</i>	172
Období avignonského papežství a velkého schizmatu (1305–1417)	184
<i>EXKURS IX.: JAN HUS A PAPEŽSTVÍ</i>	193
Papežové doby renesance (1417–1534)	197
Římský stolec a „katolická reformace“ (1534–1648)	209
<i>EXKURS X.: PAPEŽSTVÍ A BÍLA HORA</i>	223
Od Vestfálského míru k Velké francouzské revoluci (1648–1789)	228
Poslední století existence církevního státu (1789–1870)	236
Poznámky	254

SVATÝ STOLEC A MĚSTSKÝ STÁT VATIKÁN 289

Lateránské smlouvy	289
Papežové v době, kdy byli „vatikánskými vězni“	293
Struktury vatikánského státu a Svatého stolce, jejich propojení a fungování	308
<i>a) Státní sekretariát</i>	310
<i>b) Role kardinálů v orgánech Svatého stolce</i>	315
<i>c) Kongregace (první část)</i>	317
<i>d) Biskupský synod</i>	323
<i>e) Kongregace (druhá část)</i>	324
<i>f) Papežské rady</i>	326
<i>g) Tribunály</i>	329
<i>h) Papežův „soukromý kabinet“</i>	330
<i>EXKURS XI.: AUDIENCE U PAPEŽE</i>	330
<i>i) „Officia“ (úřady zajišťující ekonomiku); správa v období sedisvakance</i>	334
<i>j) Ostatní instituce a orgány Svatého stolce</i>	336
<i>k) Správa Městského vatikánského státu</i>	337
<i>l) Římský vikariát</i>	340

„Filozofie“ vatikánské politiky	341
a) <i>Filozofie vatikánské politiky ve vztahu k jejím mechanismům</i>	342
b) <i>Rozsah a meze vlivu Vatikánu</i>	344
c) <i>Mechanismy tvorby vatikánské politiky</i>	345
d) <i>Vatikán a demokracie</i>	347
e) <i>Zdroje vlivů utvářejících vatikánskou politiku</i>	348
f) <i>Poměr Vatikánu k těm, kdo uznávají jeho autoritu</i>	349
g) <i>Degenerace a regenerace systému vnitřní komunikace v katolické církvi; volba papeže</i>	350
EXKURS XII: <i>SMYSL VÝBĚRU PAPEŽOVA JMÉNA</i>	351
Struktury a funkce papežské diplomacie	356
a) <i>Bilaterální diplomacie Svatého stolce</i>	358
EXKURS XIII: <i>ÚMYSLY, CÍLE A PROSTŘEDKY VATIKÁNSKÉ POLITIKY PŘI JEDNÁNÍCH O SMLOUVÁCH SE STÁTY</i>	363
b) <i>Multilaterální diplomacie Svatého stolce</i>	375
Svatý stolec mezi dvěma světovými válkami	378
Svatý stolec v zápase s totalitarismy před druhou světovou válkou a v jejím průběhu	383
EXKURS XIV: <i>ANALOGIE A ROZDÍLY MEZI NACISMEM A KOMUNISMEM</i>	383
a) <i>Pius XI. tváří v tvář fašismu a nacismu</i>	386
b) <i>Pius XII. a druhá světová válka</i>	395
EXKURS XV: <i>PIUS XII. A „HOLOKAUST“</i>	402
Svatý stolec mezi koncem druhé světové války a druhým vatikánským koncilem	414
a) <i>Poválečná perioda pontifikátu Pia XII.</i>	414
b) <i>Jan XXIII. a příprava a začátek druhého vatikánského koncilu</i>	421
Pavel VI. tváří v tvář krizi v církvi a ve společnosti (1963–1978)	427
Slovanský papež a současný svět	436
Závěr	457
Poznámky	462
ČESKÉ ZEMĚ A VATIKÁN	511
Tisíciletí českého křesťanství ve vztahu k Petrovu stolci	511
Problémy habsburské monarchie a stav českého katolicismu před první světovou válkou	515
a) <i>Spor o smysl českých dějin</i>	522
b) <i>Odboj proti Rakousku</i>	525

Vztah českých katolíků ke starému a novému státu	527
Projevy protikatolických tendencí v počátcích republiky	532
Rozkol v řadách katolického kněžstva a vznik církve československé	536
Svatý stolec a Československo před rokem 1925	541
Marmaggiho „aféra“ a jednání o dohodě	549
Modus vivendi	554
Deset let relativního klidu po deseti letech zápasů	561
Postoj Vatikánu k „Mnichovu“ a likvidaci Československa	567
Poměr Svatého stolce k československému odboji a ke slovenskému státu	573
Vatikán a ČSR před rokem 1948	584
Čeští katolíci pod komunistickým jhem	595
Hubené výsledky vatikánské „Ostpolitik“ v Československu	611
Československá federace demokratického období a Svátý stolec	632
Česká republika a Svátý stolec	640
<i>EXKURS XVI: SPOR O SARKANDROVU KANONIZACI</i>	650
Smlouva mezi Českou republikou a Vatikánem	654
<i>A) Pohled Vatikánu na Českou republiku</i>	654
<i>B) Pohled České republiky na Vatikán</i>	657
<i>C) Stanovisko Vatikánu k dosažené míře náboženských svobod v ČR</i>	660
<i>D) Požadavky či přání Vatikánu</i>	662
<i>E) Vliv České biskupské konference na bilaterální vztahy mezi ČR a Vatikánem</i>	665
<i>F) Vztahy mezi ČR a Svatým stolicem mimo oblast ryze náboženských otázek</i>	667
Poznámky	673
Bibliografie	710
Klíč ke zkratkám	715
Seznam papežů	716
Slovníček pojmů z oboru církevní a diplomatické terminologie	720
Mapy územních celků v Itálii	726
Organizační schéma Svatého stolce	735
Jmenný rejstřík	736
Věcný rejstřík	746
Resumé	749